

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Силабус навчальної дисципліни
«Основи загальної психології та психологія кризових станів»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра менеджменту охорони здоров'я. Одеса, вул. Пастера, 2а. Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії. м. Одеса, Воробйова, 11
Викладач(-і)	Завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії, д.м.н, професор Євген Опря Кафедра менеджменту охорони здоров'я: доцент, канд. істор.н. доцент, Дружкова Ірина Сергіївна професор, д. псих. н, Литвиненко Ольга Дмитрівна доцент, канд. псих. н., Ковальова Марія
Контактна інформація	Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії: E-mail: tatyana.chernova@onmedu.edu.ua Кафедра менеджменту охорони здоров'я: Довідки за телефонами: Кусик Наталія Львівна, к.е.н., доц., відповідальна за навчально-методичну роботу кафедри 067-728-56-12 E-mail: nataliia.kusyk@onmedu.edu.ua Фомичова Марія Павлівна, лаборант кафедри 067-970-30-04 E-mail: moz@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).
Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - основна увага приділяється аналізу психологічних механізмів, які впливають на емоційний стан, прийняття рішень і поведінку в кризових ситуаціях. Розглядаються особливості реагування на стрес, методики діагностики кризових станів і психологічна техніка допомоги людям, які опинилися у складних життєвих ситуаціях.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Мета дисципліни: надання здобувачам системних знань і навичок, спрямованих на розуміння основ загальної психології та особливостей психології кризових станів. Формування здатності аналізувати психологічні аспекти кризових ситуацій, діагностувати емоційні стани і застосовувати відповідні методи психологічної допомоги.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомити здобувачів із базовими поняттями та принципами загальної психології.
2. Вивчити психологічні механізми, які формують поведінку людини в нормальних і кризових умовах.
3. Навчити розпізнавати та діагностувати кризові стани.
4. Сформуванати навички ефективної психологічної допомоги в умовах стресу та емоційного напруження.
5. Розвинути здатність застосовувати техніки підтримки та корекції психологічного стану людей у кризових ситуаціях.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- основи загальної психології, структуру та функції психіки;
- поняття та типологію кризових станів;
- психологічні механізми адаптації та подолання стресу;
- принципи діагностики кризових станів;
- етичні аспекти надання психологічної допомоги.

Вміти:

- аналізувати психічні процеси, емоції та поведінкові реакції в кризових ситуаціях;
- визначати типи кризових станів та їх наслідки для психіки людини;
- застосовувати методи психологічної підтримки для зниження стресу та стабілізації емоційного стану;
- використовувати техніки активного слухання та емпатії для роботи з клієнтами;
- надавати рекомендації щодо подолання кризових станів і попередження їх у майбутньому.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання.

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача .

Методи навчання.

Лекція.

Практичні заняття: словесні методи: пояснення, бесіда, обговорення, дискусія; наочні методи: мультимедійні презентації, ілюстрація, демонстрація; методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, дискусії, «мозкова атака», рольові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією

Самостійна робота: самостійна робота включає роботу з навчально-методичною літературою та виконання самостійних завдань: складання реферату та есе, підготовку презентацій та практичних завдань.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Основи загальної психології

Визначення, предмет і завдання загальної психології. Психічні процеси, стани та властивості особистості: когнітивна сфера (увага, пам'ять, мислення, сприйняття), емоції, мотивація, темперамент, характер і здібності. Вплив психологічних чинників на поведінку особистості та її діяльність.

Тема 2. Психологія стресу та кризових станів

Природа стресу: види, причини, механізми виникнення. Психологічні реакції на стрес і методи адаптації. Криза як психологічний феномен: визначення, фази, типи. Особливості поведінки людей у кризових ситуаціях. Роль емоційного інтелекту у подоланні стресу та кризових станів.

Тема 3. Комунікація в умовах кризових станів

Роль міжособистісної комунікації у професійній діяльності. Техніки ефективного спілкування з пацієнтами та їхніми родичами в умовах стресу й кризи. Подолання бар'єрів у комунікації. Навички активного слухання, емпатії та емоційної підтримки.

Тема 4. Методи психологічної допомоги в кризових ситуаціях

Основи кризової інтервенції та психологічного консультування. Методи стабілізації емоційного стану пацієнтів: техніки релаксації, саморегуляції, зняття емоційної напруги. Взаємодія в команді для надання ефективної психологічної допомоги.

Тема 5. Профілактика емоційного вигорання у медичних працівників

Причини, ознаки та наслідки емоційного вигорання. Методи профілактики: управління навантаженням, розвиток стресостійкості, підтримка емоційного балансу. Техніки саморефлексії та відновлення психологічного ресурсу. Психологічна підтримка як основа професійної стійкості.

Тема 6. Розвиток психологічної стійкості та професійних компетенцій

Роль психологічної підтримки у професійній діяльності. Формування навичок самопідтримки та взаємопідтримки в команді. Психологічні тренінги для удосконалення професійних компетенцій. Створення сприятливого психологічного клімату в колективі.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Гриценко Т.Б., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф. Етика ділового спілкування: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
2. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства від знущань у сім'ї до політичного терору / Дж. Герман; переклад з англ. О. Лизак, О. Наконечна, О. Шлапак. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
3. Громадське здоров'я: навч.посібник /за ред. Т.С.Грузєва та ін. К: Книга плюс, 2021. 296 с.
4. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. Київ: Ніка-Центр, 2006. 580 с.
5. Коваль М.С. Дії підрозділів ДСНС України в умовах розвитку воєнного стану. Навчальний посібник. Львів: ЛУБЖД, 2023. 308 с.
6. Мохнар Л.І. Психологія діяльності в особливих умовах: навч.посіб. / [Л.І. Мохнар, С.І. Головаченко, Г.С. Грибенюк, О.М. Дячкова та ін.] ; за заг. ред. проф. М.А. Кришталія. Черкаси: видавець Третьяков О.М., 2021. 120 с.
7. Оніщенко Н.В. Екстрена психологічна допомога в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти [монографія] / Н.В. Оніщенко. Х.: Право, 2014. 584 с.
8. Павлик Н. П. Поради з протидії мові ненависті через освіту з прав людини: український вимір: метод. рек. / Н. Павлик. Житомир: ФОП Туловський М. 2017. 80 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

9. Повернення із зони бойових дій. Пам'ятка для сімей військовослужбовців, які повернулися з зони АТО / [ред. Т. М. Майстренко]. Житомир : Вид-во Євенок О. О, 2015. 34 с.
10. Психолого-корекційний практикум травм війни : навчальний посібник І.Сулятицький, К.Островська, В.Осьодло та інші. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 396 с.
11. Розвиток особистості у різних умовах соціалізації : кол. монографія / за наук. ред. Л. О. Калмикової, Г. О. Хомич. Київ : Слово, 2016. 468 с.
12. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
13. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / Аболіна Т.Г., Рогожа М.М., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М.; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
14. Соціальна відповідальність як форма забезпечення сталого розвитку господарюючих систем: суспільство, галузь, підприємство: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Ніценка В.С., к.е.н., доц. Кусик Н.Л. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2017. 277 с.
15. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олді-плюс, 2020. 391 с.

Додаткова:

1. Аболіна Т.Г. Прикладна етика: підручник / за наук. ред. Панченко В.І. Київ: Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
2. Відповідальний маркетинг. Київ: Видавничий дім «АДЕ Ф-Україна», 2012. 40 с.
3. Впровадження корпоративної соціальної відповідальності в Україні. URL:: <https://www.srm-ukraine.org/ru/vprovadzhennya-korporativnoyi-socialnoyividpovidalnosti-v-ukrayini/>
4. Гітіс Т. П. Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов URL: [http://www.evdjournal.org/download/2017/3\(49\)/pdf/08-Gitis.pdf](http://www.evdjournal.org/download/2017/3(49)/pdf/08-Gitis.pdf)
5. Етика бізнесу: навчальний посібник/С.М. Лихолат, І.Б. Гапій. Київ: Знання, 2013. 367 с.
6. Етика ділового спілкування: навчально-методичний посібник для студ. ВНЗ / Харченко С.Я., Краснова Н.П., Юрків Я.І. Луганськ: Вид-во ДЗ ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 507с.
7. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / Саприкіна М.А., Ляшенко О., Саєнсус М.А., Місько Г.А., Зінченко А.Г.; (за науковою редакцією д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О.С.). Київ: ТОВ «Фарбований лист», 2011. 480 с.
8. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник / Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.
9. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
10. Офіційна сторінка Глобального Договору ООН. URL: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
11. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білінська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.
12. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
13. Фоменко Л., Голубев О. "Медична етика: на перетині науки і моральності." (2018). Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія "Філософські науки", 2018, №11 (384). 95-102.
14. Екстремальна психологія : [підручник] / [Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедев Д.В. та ін.] ; за ред. О.В. Тімченка. К. : ТОВ «Август трейд», 2007. 502 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Галузевий класифікатор «Довідник медичних процедур (послуг) та хірургічних операцій». URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/klasyfikatory/>.
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
5. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
6. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
7. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
8. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
9. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
10. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
11. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
12. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
13. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
14. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
15. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
16. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
17. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
18. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
19. American college of healthcare executives. URL: <https://www.ache.org/>.
20. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
21. Global health security Index. URL: <https://www.ghsindex.org/about/>.
22. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
23. European Regional Office of the World Health Organization. URL: www.euro.who.int.
24. World Health Organization. URL: www.who.int.
25. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.
26. The New England Journal of Medicine. URL: <https://www.nejm.org/about-nejm/products-and-services>.
27. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час виконання та інтерпретації практичної роботи з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички під час виконання практичної роботи з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, з суттєвими помилками виконує практичну роботу.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички під час виконання практичної роботи з теми заняття.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії
Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.